

Bouwhistorische Commissie Westfries Genootschap

2019-3 Schilderswerkplaats Oosterboekelweg 14 Hoogwoud

Beschrijving van het pand

Het betreft een aan de woning aangebouwde voormalige schilderswerkplaats. De gevels zijn halfsteens, opgetrokken met een rode waalformaat baksteen. Het dak is een mansarde-kap gedekt met rode oudhollandse pannen. Een groen geverfde verticale houten topgevel op de voorgevel met twee deuren en twee raamkozijnen. Twee dubbele deuren op de begane grond waarvan de linker zijn vastgezet. Een verticaal ongeverfde houten topgevel in de achtergevel met een drie-ruits raamkozijn.

Woonhuis en werkplaats.

Woonhuis, westkant.

Op de begane grond dubbele deuren en een hoog geplaatst raamkozijn. In de zijgevel een hoog geplaatst raamkozijn. Behoudens de hooggeplaatste raamkozijnen, vanwege de noodzakelijke lichtinval, herinnert niets aan de voormalige bestemming als schilderswerkplaats. De ruimte wordt gebruikt als schuur en autostalling.

*Interieur werkplaats met
zicht op de dubbele deuren
aan de wegzijde.*

*Achterzijde woonhuis en
werkplaats.*

Achterzijde werkplaats.

Bewoningsgeschiedenis

De schilderswerkplaats en de naastgelegen woning zijn tientallen jaren in het bezit geweest van de familie Speets. In de woning was voor aan de weg een kruidenierswinkel gevestigd. In 1975 verkocht Jacob Speets de panden aan de familie Stüvel, die er anno 2019 nog steeds woont.

Schilders van vader op zoon

1. **Jacob** Speets wordt geboren in 1850. Hij trouwt in 1876 met Marijtje Kooyman (1856). Jacob is schilder in Benningbroek.

Het echtpaar krijgt zes kinderen: Jan, **Willem**, Pietertje, Gerritje, Cornelis Jan en Dirk.

Jacob is organist in de kerk van Sijbekarspel. Boven zijn orgel in de huiskamer hangen meerdere schilderijen van zijn grootvader Cornelis Speets. Bij het Westfries Archief in Hoorn is een door J. Speets Jzn geschreven blijspel gevonden getiteld *Alles komedie*. Vermoedelijk schildert Jacob voor de Rederijkerskamer Het Veldviooltje in Abbekerk de boscoulisten.

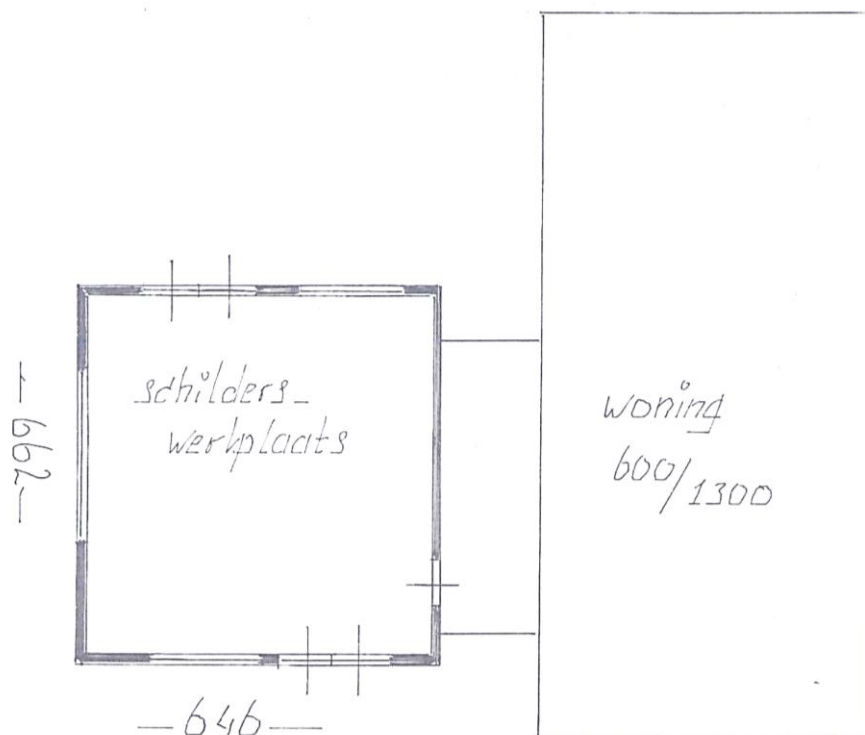
2. **Willem** Speets wordt geboren in 1878 in Sijbekarspel. Hij trouwt in 1901 met Lijsbeth Roelofs (1876). Willem is huisschilder en het echtpaar woont op de Gouw (hoek Oosterboekelweg) in het beschreven pand. Zij krijgen twee kinderen: **Jacob** (Hoogwoud, 1902) en Agatha (Hoogwoud, 1905). Agatha trouwt met Dirk Volger.

3. **Jacob** Speets is eerst bij zijn vader in de leer. Als hij in 1927 trouwt met Neeltje Mol (Hoogwoud, 1904) neemt hij de schilderszaak over. Er worden drie kinderen geboren: Nel (Hoogwoud, 1928), Willem (Hoogwoud, 1931) en Elly (Hoogwoud, 1939).

In 1975 verhuist het echtpaar naar Hoogwoud, Jacob heeft dan een halve eeuw het schildersvak beoefend. Neeltje overlijdt in 1985 en Jacob in 1993.

Ook hun zoon **Willem** leert voor schilder en is de beoogde opvolger. Hij kiest er echter voor om leraar schilderen aan de LTS te worden.

Elly Moeijes-Speets, jongste dochter van Jacob en Neeltje Speets, vertelt: 'Mijn ouders gingen nadat ze getrouwd waren wonen in het geboortehuis van mijn vader. De werkplaats is toen verbouwd, er kwam onder meer een ander dak op. Opa en opoe verhuisden naar Wognum, naar de Hoornseweg. Het eerste huis rechts aan deze weg had opa laten bouwen. Mijn moeder, en vóór haar ook mijn oma, dreef de kruidenierswinkel. Ze verkocht bijvoorbeeld suiker, meel, soda, zeep en eau de cologne. In de werkplaats stond een olievat voor de verkoop van peterolie. Als kind al haalden we de boekjes op waar de bestellingen in stonden en naderhand brachten we de boodschappen rond.'

Plattegrond

Werkplaats

De werkplaats had in de voorgevel een grote deur en in de achtergevel een kleinere deur. Binnen was één grote ruimte. Er stonden verfblikken en aan één kant stond het glas. Een eenvoudige ladder leidde naar de zolder.

Elly: 'Vader had een tweewielige kar. Met zijn fiets ervoor reed hij naar de klanten. Deze kar werd ook gebruikt voor het wegbrengen van boodschappen. Later kwam er een auto. Vader had voornamelijk burgerwerk op de Gouw, in Aartswoud en Hoogwoud. In de werkplaats schilderde hij bijvoorbeeld kozijnen. Hij verkocht ook verf, later stonden er ook blikken verf op de zolder boven de winkel. De verfstoven werden achter in de tuin verbrand. Als het kermis was op de Gouw was er voor ieder kind een cadeautje. Al die cadeautjes stonden uitgestald in de werkplaats.'

Voorkant werkplaats

Werkplaats, wegzijde

Schilder Speets en zijn hobby

In het stamboomboek van de familie Speets (1989) staat een krantenartikel over Jacob Speets. Dit artikel verscheen in 1987 ter gelegenheid van een expositie van tekeningen en beschilderde voorwerpen van zijn hand in de kerk van Aartswoud. De volgende tekst is afkomstig uit het artikel.

In zijn jeugd haalde Jacob Speets de lo-akte Handtekenen en hij volgde een cursus schilderen van hout- en marmerimitatie die in Spierdijk werd gegeven door Rootselaar. Speets gaf zelf ook een aantal jaren handtekenles aan leerling-schilders. Deze cursus* behelsde twee avonden per week handtekenen, twee avonden lijntekenen en een avond rekenen en boekhouden en dat vijf jaar lang. Het initiatief hiervoor lag bij de Vereniging ter Bevordering van het Vakonderwijs*, die in West-Friesland verschillende scholen onder haar beheer had.

Het schilderen en tekenen als hobby was altijd al sluimerend aanwezig. 'Ik maakte wel eens een vlugge schets maar de tijd ontbrak.' Later was die tijd wel, vooral toen Speets zijn beroep als huisschilder beëindigde. Melkbussen, kolenkitten, dienbladen beschilderde hij. Zijn tekeningen hebben boerderijen, bomen, bruggetjes en slotjes tot onderwerp. Menselijke figuren ontbreken daarbij. 'Dat priegelwerk daar heb ik het niet zo op voorzien.'

Schilderij van Jacob Speets met als onderwerp schildersbenodigdheden.

*Rond 1900 waren de ambachtsscholen in enkele grote steden letterlijk onbereikbaar voor de meeste jongens van het platteland. Op 19 mei 1908 werd, op initiatief van C. Schuitemaker, in cafe De Vier Heemskinderen in Wognum, de *Vereeniging ter bevordering van het Vakonderwijs in Westfriesland* opgericht. Schuitemaker maakte toen deel uit van de schilderspatroonvereniging in Wognum, die bestond uit zowel protestantse als rooms-katholieke leden. Een volledige cursus duurde vijf winters.